

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚA—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR :
ION S. CODREANU
Avocat,

DIRECTOR :
I. GR. PERIȚEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR :
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE DIRECȚIE :

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov ; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat ; **Iosif G. Cohen**, Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat ; **Gr. Conduratu**, Avocat ; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București ; **E. Cristoforeanu**, Dr. în Drept dela Roma, Avocat ; **Dem. I. Dobrescu**, Primarul General al Capitalei ; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov ; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat ; **Eugen Petiț**, Consilier la Inalta Curte de Casație ; **G. Petrovici**, Prodecan al Baroului Ilfov ; **C. Sipsom**, Profesor Universitar ; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru, Avocat ; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov ; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE :

E. C. Decusară, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare ; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

S U M A R

— Ședința solemnă a Consiliului Legislativ din 15 Martie cor.: Cuvântarea ținută de d-l Alex. N. Gane, prim-președinte și cuvântările d-lor Popovici, ministru de justiție și prim-ministru Vaida-Voevod ;

— *Salariile Magistraților Francezi* ;

JURISPRUDENȚE :

— Curtea de Casație s. III: *Soc. an. „Concordia”* cu *No. 1. Soldan*. (Legea Contractelor de muncă. Ce se înțelege prin funcționar particular. Congediu. Când dă drept la despăgubire? Art. 49 și 85 L. contr. muncă), cu *Nota* de Radu Em. Manolescu, procuror ;

— Curtea de apel Buc. I: *Ana Ghișescu și alții* cu *P. Bărbulescu*. (Locațiune. Expirarea contractului. Dacă locatarul coindivizari mai pot cere, pe calea unei acțiuni separate, locatarului chiria convenită părții lor?, cu *Nota* Prof. Alex. Cerban.

— Curtea de apel Buc. s. II: *Prof. Dr. Slătineanu* cu *Loteria de Stat*. (Contencios Ad-tiv.. Funcționar cumular. Numire ilegală. Nu poate avea acțiune în Contencios), cu *Nota*, de avocatul P. Alexandrescu-Roman.

— Judecătoria Ocol. Herța—Dorohoi. (Competință. Acțiune în grănițuire, delimitare sau hotărnicie. Art. 745 pr. civ.), cu *Nota* de avocatul Ștefan Scriban.

— Rezumate de jurisprudență streină, cu *Notă* de D. Co-trutz. Informațiuni.

ȘEDINȚA SOLEMNA A CONSILIULUI LEGISLATIV

ȚINUTĂ ÎN ZIUA DE 13 MARTIE 1933

Darea de seamă rostită de D-l Pr'm-Preș. Alex N. Gane

Domnule Președinte al Consiliului de Miniștri,
Domnule Președinte al Camerei deputaților,
Domnilor Miniștri,
Domnilor,

Consiliul legislativ se simte cu deosebire fericit să poată saluta prin mine prezența Domniilor voastre aici, în casa lui, azi când intră în al 8-lea an de existență.

Pășim încet pe drumul presurat de multe obstacole dar mergem înainte cu încredere și conștiința rolului important ce-l îndeplinim.

Drumul e fără îndoială anevoios, fiindcă e un drum nebătut, un drum nou pe care lumea noastră încă nu-l cunoaște îndeajuns.

Și, Doamne, cât de greu te cunoaște astăzi lumea și cu câtă anevoință îi capeti încrederea !

Când s'a votat la 1925 legea Consiliului legislativ, debaterile parlamentare arată că nu a fost glas, care să nu ceară organizarea unei instituțiuni de tehnică, legislativă.

Se simtea nevoia unui organ care să stabilească o armonie în haosul legislativ în care ne pierdem cu toții, o ordine, o sistematizare în confecțiunea legilor noi dictate de nevoile zilelor ce trăim, legi noi mai bine studiate și mai drepte în aplicarea lor.

Haosul era cu atât mai mare cu cât trăiam sub regimul a 4 legiuri deosebite care guvernau cele patru provincii românești.

Fiecare lege ce se vota de parlament se isbea din această cauză continuu, de nenumăratele legi provinciale deosebite, care trebuiau cunoscute pentru a fi armonizate.

Și în primul rând, se impunea unificarea codurilor judiciare, care stau la temelia tuturor celorlalte legiuri.

Unificarea codurilor, iată problema de căpetenie, marea poruncă ce ne-o cerea conștiința noastră de români, în toate zilele și în fiecare clipă a zilei.

Nu puteam rămâne în aceeași țară cu atâtea legiuri deosebite, care se schimbau după județele ce le străbăteam.

Unificarea era cerută de dreapta judecată, ea se impunea și pentru cimentarea definitivă a legăturilor noastre sufletesti.

Totuși, am stat aproape 14 ani în această situațiune de nesuferit cu legiuri atât de diverse, cu jurisprudențe unele fixate de Curtea noastră de casație, altele ale Curiei din Budapesta și am rămas până azi, fiind că nu puteam îmbrăca așa de repede haina noilor legiuri.

Legiuri de importanta codurilor judecătorești nu

se face decât după lungi și laborioase străduinți. Ele cer studii prealabile, cunoștința legilor existente și la noi și de aiurea, aprecierea nevoilor și situațiilor de fapt, o operă constructivă, dominată de o unitate de principii, aceleași expresiuni reprezentând aceleași noțiuni, o limbă clară și simplă, care să nu dea loc la interpretări deosebite. Așa se explică de ce până azi nici unul din statele succesoriale ale Monarhiei Habsburgice nu au ajuns la o unificare legislativă.

Pe de altă parte, opera de unificare mai cere o muncă ce nu poate fi raționalizată, pentru că diviziunea ei fatal duce la diversități de principii, la nepotriviri și discordanță între texte.

Iată desigur și cauza pentru care comisiunile prea numeroase care au funcționat dela 1919 până la 1925 la Ministerul de justiție, nu au putut încheia nici o lucrare de unificare.

A trebuit ca această sarcină să fie pusă pe umerii celor puțini care compun cele două secțiuni ale Consiliului legislativ în competența cărora era dată unificarea legislativă, pentruca într'un spațiu de timp relativ foarte scurt, să ducem aproape până la capăt această operă uriașă. A contribuit desigur, suntem dator să recunoaștem, și dorința neșovăitoare și foarte întemeiată a d-lui Mihail Popovici, Ministrul de justiție, de a vedea cât mai curând înfăptuită unificarea legislativă, ca să învingem ultimele noastre ezitări și să ne despărțim de aceste lucrări, deși simțeam bine că ele au încă nevoie de a fi văzute și revăzute, în special în ce privește coordonarea codurilor și pentru unele din ele, redactarea de expuneri de motive mai cuprinzătoare, care să lumineze textele.

Din aceste lucrări se găsește azi depuse pe biroul Camerei deputaților :

1) Proiectul codului civil, partea referitoare la persoane și la organizarea familiei, dimpreună cu legea de punere în aplicare și care fără îndoială poate constitui un cod deosebit, până când și celelalte părți ale acestui important cod, la care lucrează Consiliul nostru vor fi terminate.

Prin reglementarea dreptului persoanelor și al familiei, se va face desigur unificarea cea mai esențială vieții noastre de stat unitar, căci e însăși așezarea persoanei și a familiei într'o singură concepție de drept.

2) Proiectul codului de procedură civilă, cuprinzând și procedurile speciale, cu excepția cărții referitoare la executarea silită.

3) De asemenea zilele acestea, urmează să fie depuse în parlament, proiectul codului de comerț, ca și proiectele legii de unificare a cambiei și al celui terminate de consiliu.

În foarte scurt timp vor fi definitiv puse la punct și codurile de drept public, codul penal și codul de procedură penală elaborate de Secțiunea I-a a acestui Consiliu.

Opera de unificare a legiuirilor noastre face astfel un pas hotărâtor înainte.

Mă simt dator d-ilor, să arăt, aici, înainte de a trece mai departe și străduința ce au pus-o la desăvârșirea acestor lucrări, președinții și consilierii secțiilor respective, ca și activitatea inteligentă și așa de apreciată a eminenților noștri referenți.

De asemenea tin să exprim și adâncă recunoștință a Consiliului pentru concursul luminat ce ne-a fost dat în tot cursul lucrărilor, de către consilierii noștri

temporari, magistrați superiori, profesori universitari și avocați, ca și de membrii delegați de către d-l Ministrul de justiție, cu care am examinat în ultimul timp toate aceste lucrări.

Zi cu zi și umăr la umăr fiecare a adus contribuția cunoștințelor și experienței vieții trăite, la ridicarea monumentalei opere ce reprezintă codurile unificării noastre legislative.

Rămâne de aici înainte ca și corpurile legiuitoare să găsească metoda cea mai practică ca să transforme cât mai repede proiectele noastre în legi, pentru ca unificarea legislativă să fie un fapt îndeplinit.

1) Opera de codificare, zice profesorul Alfred Rocco, nu poate fi însă urmată după procedura legislativă obișnuită, pentru că ea este puțin potrivită confecționării unei legi complexe cum sunt codurile, care cer o colaborare organică și tehnică precisă, și pentru care Parlamentele prin însăși natura lor, nu sunt potrivite.

De aceea, nici unul din codurile actuale italiene nu au fost elaborate prin metoda comună de discuțiune și votare, ci toate codurile dela 1865 până azi, sunt de fapt opera guvernului în baza delegațiunii date prin legi speciale.

Tot astfel în Spania, Parlamentul a autorizat guvernul să promulge codurile după o simplă discuțiune generală, urmată în Cameră, sau după votul principiilor de bază ale legislațiunii viitoare.

Un procedeu puțin mai diferit a fost recent aplicat în Polonia, unde scurtele sesiuni parlamentare, inexistența unei majorități guvernamentale stabile și preocupările de chestiuni de ordin politic general puneau în pericol opera de unificare. Totuși, s'au edictat numeroase legiuri de unificare precum este codul de procedură penală și legea asupra organizării tribunalelor, care constituie un adevărat cod de procedură civilă, grație numai procedurii decretelor legi pe care le permitea Constituțiunea din 2 August 1926.

Constituțiunea jugo-slavă, prin art. 133, instituie în vederea unificării legislative, o procedura sumară, în sensul că toate proiectele de legi care au de obiect unificarea legislațiunii trebuie adresate, prin președintele Adunării, comitetului legislativ după care raportul comitetului este retrimis adunării naționale, care la rîndul ei statuează asupra acestor proiecte printr'un singur vot nominal, acceptându-l sau respingându-l în totalitate. Înaintea votului, un reprezentant al fiecărui grup parlamentar poate face o scurtă declarațiune.

Codul civil german, după ce a fost elaborat un timp îndelungat de o comisiune extraparlamentară urmată de o anchetă publică asupra textelor elaborate, Reichstagul a hotărît că comisiunea sa legislativă să limiteze examenul său numai la singurele puncte contestabile.

Astfel că la votarea celor 2904 articole, s'a procedat la vot numai în urma unei cereri precise, iar pentru rest, votarea s'a făcut prin strigarea articolelor supuse aprobării.

La noi, dacă Constituțiunea prin art. 137 ne impune revizuirea tuturor codurilor și legilor existente pentru a asigura unitatea legislativă, ea nu a fost atât de prevăzătoare ca să fixeze și o procedură specială de discuțiune și votare, așa că a rămas neatins principiul stabilit prin art. 49 după care orice proiect

de lege nu poate fi adoptat decât după ce a fost votat articol cu articol.

Va trebui desigur ca guvernul, în înțelegere cu puterea legiuitoare, să găsească mijlocul cel mai practic pentru a ajunge la posibilitatea votării a celor peste 4.000 de articole, care vor compune cele 5 coduri judiciare.

Discuțiuni în ședințe plene, și amendamente propuse cu această ocaziune, ar duce fără îndoială la prelungirea pe un timp îndelungat a acestor lucrări ce nu mai pot suferi întâzieri; iar amendamentele de ultima oară ar putea atinge cum a spus-o într'un recent articol d-l Profesor A. Oteteleanu, concepția unitară a proiectelor cu atât mai grav cu cât un cod nu poate fi supus unor modificări parțiale ulterioare, ca o lege ordinară.

Adevăratele discuțiuni de principii ca și propunerile de modificări, vor trebui dar făcute numai în comisiunile legislative ale Corpurilor legiuitoare, păstrându-se neapărat și contactul permanent cu acei care au elaborat proiectele, cu membrii Consiliului legislativ, singuri în măsură că orice modificare s'ar introduce în comisiuni, să le pună de îndată în armonie cu toate textele în care ele se reflectează.

În scurt timp dar, noile coduri vor sta la temelie așezământului nostru de Stat.

Fie, Domnilor, ca sub scutul lor așa cum vor eși din discuțiunile parlamentare mai bune și mai drepte, fără căreia îi închinăm toată activitatea și la trebuința viața, să cunoască o eră nouă de progres și prosperitate.

Fie ca toți acei care trăesc sub bolta albastră a cerului nostru, noile legiuri să-i strângă la o laltă în o înfrățire sufletească desăvârșită, căci ea va fi legată pe o singură ordine de drept și o dreptate aceeași pentru toți.

* * *

Dar Domnilor, nu numai la pregătirea acestei unificări, oricât este ea de importantă, se mărginește rolul Consiliului legislativ.

Unificarea codurilor nu-i decât o latură trecătoare ce ne-a fost dată de legea noastră organică, căci Constituțiunea ne impune în special datorită de a ajuta în mod consultativ la facerea și coordonarea legilor cât și la întocmirea regulamentelor generale de aplicare a legilor.

Rolul acesta, dacă voiti, ingrat și delicat, căci e rolul criticului sever, obligat să arate toate imperfecțiunile tehnice ale proiectelor, e însă în aceiaș timp important și necesar, pentrucă ne dăm cu toții seama, de ce înseamnă o lege nedreaptă în aplicarea ei, cu texte ce se contrazic și care pot încurca dreapta judecată, dă loc la arbitrar, la nedreptăți, șicane sau procese.

Dacă politica legislativă, adică aprecierea oportunității unei legi cu dreptul de a hotări, dacă o lege este sau nu corespunzătoare nevoilor sociale, aparține puterii legiuitoare, partea de tehnică legislativă a fost încredințată Consiliului legislativ.

Ce înseamnă însă tehnică legislativă?

Fostul Ministru de justiție, d-l Grigore Iunian, a definit-o, cu ocazia discuțiunei legii de organizare a Consiliului nostru, ca fiind „arta de a înscrie în texte precise concepțiunea legiuitorului”.

Desigur că tehnica legislativă nu poate fi redusă la o simplă problemă de stilistică sau de gramatică.

Evident că o lege, trebuie să fie înainte de toate clară, precisă, să nu dea loc la diferite interpretări, iar textele ei să fie simple și pe înțelesul tuturor, ca aceleași cuvinte să reprezinte aceleași noțiuni, pentrucă numai astfel o regulă de drept poate deveni o regulă de conduită căreia să i se supună membrii unei colectivități.

Nu-i mai puțin adevărat însă, că nu numai aici se reduce rolul tehnicii legislative.

„Arta de a înscrie în texte precise concepțiunea legiuitorului”, presupune neapărat cunoașterea clară a acelei concepții, posibilitatea de a avea la îndemână datele statistice necesare pentru a-i stabili aplicarea, prevederea sancțiunilor pentru a-i asigura eficacitatea, rezolvirea ipotezelor ce le poate ridica legea și pe lângă toate mai adăugăm coordonarea cu legile existente, pentru a nu atinge principiul unității legislative care stă la baza însăși a organizării Statului.

Căci, precum nu-i cu puțință ca un Stat omogen să aibă legiuri deosebite aplicabile diferitelor părți din teritoriul său supus aceleiași suveranități, tot astfel nu-i cu puțință să avem legi care se contrazic și se distrug reciproc.

Armonia stă la baza legilor naturei.

Neconcordanța legilor produce fatal dezagregare, dezorganizare, neîncredere, nesiguranță în lege și în principiul însuși de dreptate.

Când Constituțiunea ne obligă la coordonarea legilor, implicit ne obligă la punerea lor în acord, cu principiile constituționale care le guvernează deopotrivă.

Ni s'a contestat totuși de unii, dreptul de a ne ocupa de textele constituționale, pe motivul că numai Inalta Curte de Casație, și ea numai în Secțiuni Unite, are acest drept, mai mult chiar, un ante-proiect de lege născut mort, căci nu i s'a mai dat nici o urmă, voia să interzică în mod categoric Consiliului dreptul de a examina constituționalitatea proiectelor de legi (art 3).

Confuziunea e fără îndoială regretabilă.

Articolul 103 din Constituțiune dă în adevăr numai Curții de casație dreptul de a judeca constituționalitatea legilor, pentru a declara neaplicabile pe acele care sunt contrarii Constituției.

Aceasta înseamnă că nici o altă instanță judecătorească nu are dreptul de a aprecia și judeca constituționalitatea unei legi.

Consiliul Legislativ nu e însă o instanță de judecată. Art. 103 nu-i este aplicabil, căci noi nu interpretăm un text de lege în vederea unei judecări, ci dăm numai un aviz, o părere asupra unui simplu proiect de lege, o apreciere de principii fără consecințe directe.

Suntem un organ consultativ și preventiv, iar nu un organ judecătorec.

Dacă nu am putea formula observațiunii de neconstituționalitate când dăm avize, sub cuvânt că nu avem dreptul de a interpreta textele constituționale, ar urma să ignorăm Constituțiunea, și în cazul când suntem însărcinați cu elaborarea însăși a proiectului pentrucă și într'un caz și în celălalt, e tot o pregătire a unui proiect de lege.

Dar Constituțiunea nu-i numai o normă pentru judecată în aplicarea legii, ea este și o normă de care trebuie să se conducă legiuitorul, când face operă legislativă.

Și ceea ce evident poate face puterea legiuitoare când creează legea, putem face și noi care suntem un organ auxiliar al ei pentru pregătirea ei.

Avizele Consiliului au avut de altfel darul nu odată să facă ca legile să fie cât mai eficace și mai drepte în aplicarea lor.

În primul loc se cuvine să constat o creștere continuă a numărului de avize ce iese în fiecare an dela Consiliu.

Astfel dacă în 1926, anul înființării Consiliului, au ieșit 185 de avize;

În 1927 au eșit 249 avize;

În 1928 au eșit 142 avize;

În 1929 au eșit 259 avize;

În 1930 au eșit 316 avize;

În 1931 au eșit 364 avize.

În 1932 au eșit 413 avize.

Din cele 413 avize ale anului trecut, 39 din ele, au observațiuni de neconstituționalitate, și din acestea, 17 au fost în total ținute în seamă, 38 proiecte nu au mai devenit legi și numai de 14 avize se poate afirma că nu s'a ținut seamă.

Acest rezultat dovedește până la evidență, nu numai temeinicia observațiilor ridicate, dar și măsura în care instituțiunea noastră a contribuit la înlăturarea viciilor de constituționalitate, care pândeau ca o boală fără leac proiectele, și făceau inaplicabilă legea.

Citez între ceste proiecte de care a ținut seamă legiuitorul:

Proiectul de lege pentru înființarea unui subsecretariat al aerului;

Proiectul pentru organizarea Consiliului economic național;

Proiectul de control al averilor funcționarilor;

Proiectul pentru organizarea institutului de cercetări agronomice

Proiectul pentru crearea unui fond al realizării postului național de radio-difuziune ;

Proiectul de lege pentru desființarea primei de export la grâu;

Proiectul pentru organizarea corpului contabililor din România, etc. etc.

Iar dacă privim obiecțiunile de celalt ordin ale Consiliului, găsim că din cele 413 proiecte de legi sau regulamente, repartizate celor 3 Secțiuni ale Consiliului:

Secțiunea I de drept public a dat anul trecut un total de 229 avize, din care 87 fără nici o obiecțiune, cele mai multe din acestea din urmă, fiind simple acte administrative legiferate, ca autorizări de împrumuturi, cedări de teren, schimbări de imobile, etc., iar 142 de avize au ieșit cu diferite obiecțiuni.

Din aceste 142, un număr de 84 de proiecte nu au fost supuse discuțiilor parlamentare, 37 de proiecte s'au conformat avizelor și numai de 21 avize se poate zice cu precizie că nu s'a ținut seamă.

La Secțiunea II-a de drept privat, din 38 de avize, 31 au ieșit cu obiecțiuni.

Din ele, 15 au rămas până azi sub formă de proiecte nelegiferate; de 11 avize s'a ținut seamă și numai de 5 proiecte s'a trecut peste avize.

La Secțiunea III-, de legislație socială, economică și financiară din un total de 146 avize eșite, 53 sunt cu obiecțiuni și din acestea s'a ținut seamă în 17 proiecte, alte 27 nu au fost legiferate și numai în 9 proiecte s'a trecut peste avize.

Astfel că dacă totalizăm avizele cu observațiuni eșite anul trecut din Consiliu, constatăm că la un număr de 227 avize, 127 proiecte nu au mai devenit legi, de 65 de avize s'a ținut seamă la alcătuirea legii și numai la 35 de avize s'a trecut peste ele.

Ceea ce înseamnă o proporție de peste 80 la sută din totalul proiectelor eșite cu observațiuni, care au suferit influența binefăcătoare a Consiliului.

Eloquența cifrelor arată dar îndestul, contribuțiunea ce a dat-o această instituțiune în anul trecut la amendarea legilor.

Această contribuțiune ar putea fi și mai însemnată dacă am avea întotdeauna timpul material necesar pentru studiul proiectelor ce ne vin adesea în ultimul moment, mai ales în ajunul închiderei parlamentului și adaug dacă parlamentului la rândul său ar voi să dea o mai binevoitoare atențiune avizelor Consiliului.

Nu s'ar întâmpla desigur să vedem legi modificatoare a unor texte nedevenite încă legi, precum a fost cu legea modificatoare a legii pensiunilor gradelor inferioare, deși la acea dată ea nu era promulgată și deci neexistentă.

Nu am avea de asemenea nici atâtea legi modificate în scurtă vreme, după promulgarea lor. Numai în anul precedent din 258 legi, 87 sunt legi modificatoare, iar dacă ne urcăm dela 1926, data înființării Consiliului, din un total de 1.400 legi, 390 sunt legi de modificări, adăugiri sau complectări.

Organul natural, organul legal de tehnică legislativă, este numai Consiliul legislativ.

El e cel mai indicat ca cel puțin pentru proiectele de legi mai importante, să fie însărcinat cu însăși redactarea lor, iar nu mărginit numai la rolul de a formula avize, care de cele mai multe ori, nu ajung să îndrepte o construcție greșită, a legii, sau să repare viciile de formă și lipsurile de care adesea e plin proiectul.

În chipul acesta:

S'ar face în primul loc o economie simțitoare în bugetul Statului, astăzi așa de necesară, întrucât ar dispărea toate numeroasele comisii, anonime, efemere și unilaterale.

Și ceea ce e mai important, am avea legi cu siguranță mai bine studiate, fiind făcute de un corp cu răspundere și experiență necesară.

Consiliul legislativ prin însăși misiunea sa permanentă e mai în măsură, să poseadă documentarea necesară, să poată concentra lucrările similare, având la îndemână legiuirile și chiar proiectele de legi ce se propun în alte țări, și care i-ar fi procurate dela apariție de legațiile noastre din străinătate.

Căci Domnilor, în materie de legiferare nu inventăm aproape nimic. Toate țările își împrumută reciproc legiuirile din care se culege fără nici un scrupul de conștiință; tot ce pare mai nimerit.

Și e foarte natural să fie așa, fiindcă aceleași necesități impun aceleași legi precum aceleași scăderi morale au impus pretutindeni aceeași nevoie de apărare.

Așa a fost legea contra cametei, legea contra cumulului, legea de control al averii funcționarilor, legea concordatului preventiv, legea lichidării judiciare și alte multe încă.

Având la îndemână lucrările făcute aiurea, suntem întotdeauna, mai în măsură de a chibzui pe ale noastre.

Și Domnilor, fiindcă numai odată pe an am ocaziunea de a expune dezideratele Consiliului, nu atât Domnului Ministru de Justiție de sollicitudinea căruia ne bucurăm, cât mai ales mă adresez d-voastră, Domnului Președinte al Camerei deputaților, și Domnilor reprezentanți ai parlamentului, pe care avem onoarea de a-i vedea azi în mijlocul nostru, ca să le cer cu insistență o colaborare cu Consiliul mai strânsă și mai efectivă.

Dacă proiectele de legi trebuie să aibă neapărat avizul Consiliului, în ce privește însă amendamentele ce le votați, avizul nostru nu mai este obligator. Imi dau seamă, că a-l face obligator e o imposibilitate, fiindcă ar avea de rezultat să întrerupă în tot momentul debaterile parlamentare.

Sunt totuși amendamente cari pot schimba cu desăvârșire aspectul legii, cum s'a întâmplat cu legea de conversiune a datoriilor agricole, care pot zice că nu mai are aviz, sau amendamente cu repercusiuni în atâtea articole ale legii care cere o neapărată punere la punct a proiectului.

În asemenea cazuri, consultarea Consiliului legislativ ar fi desigur necesară.

Pentru a nu stânjeni însă lucrările parlamentare, ar trebui găsită modalitatea ca Consiliul sau numai o delegațiune a acestuia, să-și aibă sediul în timpul sesiunilor în imediată apropiere a parlamentului.

Chiar dacă nu i s'ar supune toate amendamentele pentru aviz, orice modificare mai esențială adusă proiectului, ar putea fi de îndată înaintată Consiliului ca s'o pună de acord cu întreg proiectul înainte de votare.

În chipul acesta s'ar topi amendamentele în lege cu care ar forma un singur bloc și nu am mai avea desigur acele nepotriviri și contradicții care întunecă adesea intenția legiuitorului, distrug armonia legii sau o fac neaplicabilă.

Să-mi fie ertat să dau un singur exemplu edificator în această privință, ce îl găsesc în ultima lege din 7 Aprilie 1932, care reglementează raporturile dintre proprietari și chiriași.

În adevăr, după art. 15 al. 3 din lege, se prevede că dacă imobilul închiriat era neimpozabil la 26 Octombrie 1929, în acest caz pentru fixarea chiriei, proprietarul sau chiriașii se vor adresa instanței judecătorești, singura în drept de a stabili acest preț, ceea ce înseamnă, fără îndoială, că și aceste imobile neimpozabile la 26 Octombrie 1929, intră în aplicarea legii de închiriere.

Articolul 16, adică cel imediat următor, introdus pe calea unui amendament, după propunerea d-lor Trancu-Iași și alții, declară însă că în prevederile acestei legi nu intră imobilele construite în baza legilor de încurajare a construcțiilor, adică tocmai imobilele care erau neimpozabile la 1929.

Intră și nu intră, aceste imobile, în dispozițiile legii din Aprilie 1932, iată o problemă insolubilă față de aceste două texte, care se contradic, problemă cu atât mai gravă cu cât art. 19 din lege spune categoric că „în toate contractele de închiriere intrând în prevederile legii de față, neplata chiriei la termen, atrage desființarea deplin drept a contractului”.

Și nu desigur acesta e unicul exemplu, unde pe cale de amendamente se distruge concepția unitară a legii, și se pune judecata ca și pe bietii impricinați, înaintea unor situațiuni inextricabile.

Consiliul legislativ creat pentru a colabora la facearea legilor, organ deci ajutător al puterii legiuitoare, având avantajul de a sta în afară de focul debaterilor parlamentare, dar stând totuși în imediată apropiere a parlamentului, va fi astfel mai în măsură să observe situațiunile create din aceste discuțiuni, să vadă mai bine contradicțiile ce se pot ivi, precum de asemenea să fixeze amendamentele ce se propun sau se votează, în cadrul proiectului de lege.

* * *

O altă sarcină Domnilor pusă pe umerii noștrii este publicarea colecțiunilor de legi și regulamente ce trebuie să apară în fiecare an.

Dela înființarea Consiliului din 1926 și până azi, au eșit astfel 17 mari volume cuprinzând un total de 1400 legi promulgate și 444 de regulamente.

* * *

Anul acesta, Consiliul nostru a trebuit să se despartă de unul din consilierii săi mai apreciați, de d-l Ioan Corjescu, atins de limita de vârstă.

Inzestrat cu o mare putere de muncă, cunoscător minuat al legiurilor ardelenene și bucovinene, jurist subtil, el avea darul să disece până în cele mai adânci măruntae, ca nimeni altul, textele legii și să iscodească controverse juridice pe care ne munceam cu totii să le găsim o soluțiune.

Prin plecarea sa dintre noi, pierdem un prețios colaborator și un jurist eminent, cărui Consiliul îi păstrează cea mai vie recunoștință.

* * *

Inchei Domnilor, această, poate, prea scurtă dare de seamă, cu credința că Consiliul prin activitatea ce a desfășurat-o și în cursul anului trecut, a contribuit la perfectarea legilor.

Prin lucrările de unificare încheiate, vom dărîma și ultima barieră ce ne despărțea de frații noștri, pentru ca să nu mai avem precum s'a zis, așa de bine și de alții decât o țară, un rege și o lege.

Desigur că pe terenul unificării, legislative, mai este de lucru. Desăvârșirea codului civil în întregul lui, cere încă multe străduințe. Procedura civilă partea referitoare la execuțiunea silită, va trebui terminată în cursul anului. Codul comercial maritim are neapărat nevoie de revizuire.

Activitatea trecută e o garanție pentru viitor.

Consiliul nostru legislativ cu aceeași ardoare și dragoste de muncă, păsește cu încredere pragul și acestui an, încredințat fiind, că servește în marginele puterilor și ale misiunii sale, țara către care își îndreaptă tot gândul și toată grija, și pe Rege, simbolul viu al unității naționale.

CUVÂNTAREA D-LUI MINISTRU DE JUSTIȚIE MIHAI POPOVICI

Necesitatea înființării Consiliului Legislativ a fost determinată de opera grea a întocmirii legilor, cari reclamă o politică legislativă, o tehnică juridică, cunoștința practicei extra-juridice și a jurisprudenței, a legislației comparate, a progreselor științifice realizate de doctrină, a istoriei dreptului și instituțiunilor, a psihologiei poporului, care concretizează spiritul tim-

Omissioniune esențială.

Intimatul Nicolae I. Soldan, bazându-se pe art. 95 al. b din legea sus-menționată, și pretinzând că a fost funcționar comercial de birou în Serviciul Societății, a cerut să i se plătească preavizul de concediere de 3 luni, în loc de 14 zile ce i s'a dat de Societate, în conformitate cu disp. art. 78 din aceeași lege, în plus concediul de odihnă pe anii 1929—1931.

În dovedirea acțiunii sale a prezentat certificatul din 11 Martie 1931, eliberat de Societatea recurentă, voind a dovedi că a funcționat ca recepționar de țigete la sondele de pe șantierul Bușteniari (Prahova), administrând proba cu martori ca să dovedească acest fapt.

Înainte a Judecătoriei de ocol, Societatea a declarat că intimatul reclamant nu se poate servi de certificatul exhibit, de oarece în el s'a înlocuit cuvântul de manipulant de țigete cu acel de recepționar de țigete, declarațiune de înscriere în fals ce s'a trecut în procesul-verbal din 6 Octombrie 1931, cu care ocazie dl. judecător de ocol a constatat că în acel certificat scris la mașină, singurul cuvânt scris de mână este „recepționar“ în urma unei ștersături.

Respingând cererea Societății recurente ca să suspende procesul până ce se va cerceta reclamațiunea asupra falsului constatat, Judecătoria de Ocol, cercetând acțiunea în fond, a admis-o pentru motivele că din declarațiunile martorilor ascultați, rezultă că intimatul Nicolae Soldan a prestat o muncă intelectuală în sensul art. 85 din lege și deci urma să beneficieze de preavizul de concediere prevăzut de art. 95, iar nu de art. 78.

În ceea ce privește concediul de odihnă l'a admis numai pentru 10 zile din anul 1931.

În instanța de apel, față de declarațiunea intimatului că nu se mai servește de certificatul incriminat, s'a discutat numai proba testimonială, Tribunalul găsiind că din declarațiunile martorilor rezultă cu suficiență că munca prestată de intimat este din aceea care comportă atribuții de conducere și cunoștințe speciale, menținând aplicațiunea regulei din art. 95 al legii organice.

În ceea ce privește concediul de odihnă, Tribunalul argumentează că Societatea este obligată a-l acorda pe tot timpul până la 9 Martie 1931, chiar dacă intimatul nu l'a cerut.

Judecând astfel, instanța de fond a pronunțat sentința sa prin exces de putere, violând textele indicate mai sus, fără a o motiva, determinând probele.

În adevăr, martorii ascultați au declarat în unanimitate, că intimatul a fost lucrător, iar nu funcționar de birou, astfel încât concedierea nu se putea face decât în condițiunile art. 78 din legea contractelor de muncă, aplicațiunea art. 85 fiind cu totul alta, fără a mai discuta mijloacele de apărare de fapt și de drept invocate în scris și oral.

În al doilea rând, este recunoscut și netăgăduit că intimatul, la data de 8 Martie 1931, când a fost concediat, avea o vechime în serviciu de aproape 2 ani, ceea ce îi conferea dreptul la concediu de 7 zile.

În conformitate cu disp. art. 49 din lege și 50 din regulament, acordarea concediilor de odihnă este lăsată la libera dispozițiune a patronului, așa încât în cazul de față, intimatul nu putea impune la 8 Martie 1931 ca să i se dea concediu de odihnă pe anul 1931 și cu atât mai mult cuvânt pe anul precedent, și dacă el nu a dovedit că l'a cerut și i s'a refuzat, se deduce cu ușurință că a renunțat la concediu, ceea ce putea să facă, de oarece, după regula din art. 79 din lege numai convențiunile pentru reducerea sau desființarea termenelor de preaviz sunt considerate ca de ordine publică.

Și în această privință, sentința a fost pronunțată cu aceeași vădită omisiune esențială.

Având în vedere că prin acest motiv, recurenta se plânge de exces de putere, violarea și greșita aplicațiune a art. 79, 83, și 85 din legea asupra contractelor de muncă; omisiune esențială, denaturarea de acte, nemotivare, violarea art. 49 din legea contractelor de muncă și 50 din regulamentul legii.

Societatea recurentă pretinde că din depozițiunile martorilor audiați la judecătorie, rezultă că intimatul Soldan a fost lucrător, iar nu funcționar de birou; iar în al doilea rând, numai prin violarea art. 49 din lege și 50 din regulament, i s'a putut acorda contravaloarea în bani a concediului ce i s'ar fi convenit pe anul 1931, când este necontestat că acest concediu n'a fost cerut, că nu putea fi cerut întrucât reclamantul fusese concediat la începutul anului, și că deci concediul nefiindu-i refuzat, nu se putea acorda daune pentru un asemenea capăt de cerere nefondat.

Având în vedere că din sentința recurată ca și din cartea de judecată, rezultă că Nicolae Soldan a fost în serviciul recurente, având ca atribuțiuni primirea țigeteiului dela alte întreprinderi în depozitul Societății recurente, serviciu care consta în deschiderea ventilelor necesare, măsurarea rezervorului, luarea densității și temperaturii țigeteiului primit, centrifugându-l, dresarea de acte constatând predarea și primirea împreună cu delegații întreprinderilor predătoare, trecându-le într'un caiet și apoi într'un borderou; că în listele de plată ale Societății a fost trecut ca lucrător manipulant.

Având în vedere că aceste constatări de fapt au fost în mod exact reținute de instanța de fond, fără a se denatura depozițiunile martorilor audiați.

Că în cadrul acestor constatări, urmează a se examina chestiunea dacă calificarea atribuită de Tribunal intimatului, de funcționar particular, a fost în mod juridic făcută.

Considerând că art. 85 din legea contractelor de muncă consideră ca funcționari particulari și deci beneficiind de dispozițiunile speciale ale acestei legi, pe toți salariații din birouri, magazine sau anexele stabilimentelor industriale sau comerciale cari prestează în întregime ori în parte, o muncă sau un serviciu intelectual.

Că este incontestabil că îndeplinirea atribuțiunilor avute de reclamant în serviciul societății, cunoștințele tehnice și de specialitate primau asupra muncii manuale efectuate.

Că din acest punct de vedere, este fără consecință denumirea din listele de plată prin care reclamantul își primea salariul, determinantă în această chestiune fiind numai natura serviciului prestat.

Că în asemenea condițiuni, calificarea de funcționar particular fiind făcută de instanță în litera și spiritul art. 85, această primă parte a motivului de casare urmează a fi respinsă ca nefondată.

În ceea ce privește partea a doua, a motivului de casare.

Considerând că prin art. 49 combinat cu art. 89 din legea contractelor de muncă, patronul este obligat a acorda salariatului un concediu variind în raport cu vechimea în serviciu.

Că dreptul la concediu al salariatului este transformabil în bani, numai când, cerând acordarea dreptului de odihnă și refuzându-i-se de patron, acesta este

obligat a-i plăti o despăgubire egală cu dublul sumei ce i s'ar fi cuvenit pe tot timpul concediului.

Că, însă intimatul fiind concediat la începutul anului, și deci înainte de a avea posibilitatea legală și de fapt de a uza de dreptul de odihnă, instanța de fond numai prin violarea art. 49 combinat cu art. 89 legea contractelor de muncă, i-a putut acorda reclamantului și daune reprezentând durata concediului la care ar fi avut dreptul în cursul anului 1931, întrucât, prin acordarea daunelor de preaviz echivalente cu salariul pe 3 luni, Societatea pârîtă era liberată de orice obligațiune față de reclamant prin ruperea unilaterală dar fără abuz a contractului de muncă intervenit între părți.

Că deci această parte a motivului de casare fiind întemeiată, urmează a se admite, iar sentința Tribunalului asupra acestui punct, casată.

Iar întrucât chestiunile de fapt sunt constante, urmează a se reține judecarea pricinii și în fond.

Având în vedere că după cum s'a arătat mai sus, Societatea recurentă nu datorează daune echivalente cu durata concediului la care intimatul avea dreptul în cursul anului 1931.

Că deci asupra acestui punct, urmează a se reforma sentința Tribunalului, obligându-se Societatea recurentă să plătească intimatului numai suma de lei 6.424, compensându-se cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motiv, Curtea respinge motivul I de casare, admite recursul, etc.

NOTA. — În numărul 5 al *Jurisprudenței Generale* din 2 Februarie 1933, sub speța 156, a apărut o notă semnată de dl avocat Lemeș, privind o decizie recentă a Inaltei Curți de cașație secția III-a dată în materia contractelor de muncă și prin care se rezolvă principial în mod negativ chestiunea dacă dreptul la odihnă al salariatului este transformabil în bani atunci când acest drept n'a fost cerut și deci nu putea fi refuzat de patron.

Spre surprinderea noastră, autorul acestei note critice deciziunea Inaltei Curți, fără să fi cunoscut încă considerentele deciziunii, lucru imperios necesar — socotim noi — atunci când vrei să critici o hotărâre a celei mai înalte instanțe de judecată.

Să vedem deci, de ce este vorba, în speța rezolvată de Inalta Curte, analizând principiul pus de suprema noastră instanță prin prisma textelor ce reglementează materia din legea contractelor de muncă.

Un salariat al soc. petrolifere „Concordia“ este concediat, dându-i-se un preaviz de o lună. Nemulțumit cu calificarea de lucrător ce servise drept criteriu la calcularea sumei reprezentând preavizul, acesta acționează societatea în judecată, cerând un preaviz de trei luni, — pretinzând că este funcționar particular — și daune reprezentând echivalentul zilelor de concediu, la care ar fi avut dreptul în timpul anului în curs, dacă nu ar fi fost concediat.

Instanțele de fond au admis ambele capete de cerere, ceea ce a determinat soc. „Concordia“ să atace cu recurs sentința Trib. Prahova, asupra ambelor capete deduse de reclamant și rezolvate în mod favorabil lui, de instanțele de fond.

Înainte Inaltei Curți s'au pus deci două probleme de drept deosebit de importante în cadrul legii contractelor de muncă:

1. Aprecieria calificărei de lucrător sau funcționar

particular a intimatului făcută de instanța de fond, recurenta susținând că s'a violat art. 85 din legea contractelor de muncă.

2. Dacă se poate pretinde echivalentul în bani al concediului la care salariatul ar fi avut drept în timpul anului, deși a fost concediat înainte de a avea puțința să-l ceară, problemă care tranșează și chestiunea conexă, dacă salariatul neuzând de facultatea ce o are de a cere concediu la care are dreptul, conform legii contractelor de muncă, poate pretinde patronului dublul salariului pentru timpul de concediu de care nu s'a folosit.

Prima problemă are o deosebită importanță și de aceea o semnalăm în cadrul acestei note pentru că revine Inaltei Curți misiunea de a stabili un criteriu unitar pentru a se distinge când un salariat este un muncitor manual și când un muncitor intelectual, problemă foarte gingașă fiind extrem de greu de a fixa principial o linie de demarcație între cele două categorii de salariați.

Această chestiune are o mare utilitate în practică, întrucât legea contractelor de muncă deosebește tratamentul la care sunt supuși salariații manuali de acela la care sunt supuși cei intelectuali, balanța legiuitorului înclinând în favoarea muncitorilor intelectuali.

Prin art. 85 din legea contractelor de muncă, legiuitorul spune că se vor bucura de prevederile speciale ale legii contractelor de muncă, acei ce sunt funcționari, iar prin funcționari particulari legiuitorul a înțeles pe acei cari prestează într-o întreprindere industrială ori comercială sau în anexele lor o muncă intelectuală în total sau în parte.

O formulă foarte vagă care dă naștere la o serie de soluțiuni contrarii ale instanțelor de fond, după criteriile dela cari se pleacă pentru a se preciza conținutul noțiunii de muncă intelectuală.

Într-o sentință a Trib. Dâmbovița, Tribunalul a pus principiul că cineva nu se poate prevala de atributul de intelectual și deci nu poate presta o muncă intelectuală decât dacă are la bază o cultură superioară, o cultură universitară, criteriu extrem de pretentios, căci dacă ar fi admis de instanțele noastre, ar trebui să excludem dela beneficiile legii contractelor de muncă o serie de salariați din birourile întreprinderilor industriale și comerciale, cari fără a fi titrați, așa cum cere trib. Dâmbovița, depun totuș o muncă a căreia calificare nu poate fi decât intelectuală, pentru că efortul cerebral este predominant asupra celui fizic.

Trebuie să recunoaștem că un criteriu obiectiv este greu de formulat, problema urmând a fi rezolvată dela caz la caz cu tendința — socotim noi — unei cât mai largi încadrări în sfera noțiunii de muncă intelectuală.

Astăzi, în industrie și comerț, munca este tot mai puțin fizică și tot mai mult intelectuală. Cunostintele tehnice de specialitate sunt indispensabile pentru ca cineva să fie util într-o întreprindere oarecare.

De altmintelea, legiuitorul când a vorbit de funcționarii de birouri și anexele întreprinderilor, a scoborât în sus noțiunea de muncă intelectuală la nivelul realităților din întreprinderile economice unde nu se face știință pură, ci se utilizează numai datele științei aplicate.

În speța judecată de Inalta Curte, era vorba de un

salariat care, deși calificat manipulant, avea atribuțiuni de ajutor de recepționar, primind produsele petrolifere ale altor întreprinderi, făcând operațiuni de măsurarea lor, luarea densității, temperaturii, centrifugându-le și notând toate aceste date în borderouri și procese verbale. Înalta Curte l'a socotit funcționar particular și nu lucrător manual cum pretindea recurenta, printr'o largă dar justă interpretare a noțiunii de muncă intelectuală în spiritul legii contractelor de muncă.

— Venim la a doua chestiune soluționată de către Înalta Curte.

Legea contractelor de muncă, o lege de protejire a muncii în raporturile sale cu celălalt factor de producție capitalul, a reglementat și dreptul salariatului la odihnă. În măsura în care salariatul este mai legat de întreprindere, printr'o vechime mai mare, și dreptul său la odihnă este recunoscut de legiuitor într'o mai largă măsură. Făcând să varieze acest drept în raport direct cu vechimea salariatului în întreprindere, legiuitorul a căutat să încurajeze stabilitatea acestuia, ceea ce este de folos și pentru dânsul și pentru întreprindere.

Acest drept de odihnă nu poate fi refuzat salariatului, după art. 49 al. 6 concediile nu pot fi nici reduse, nici desființate prin acordul părților. De unde urmează că orice convențiune contrarie este isbită de nulitate. Iar dacă totuși patronul refuză acordarea acestui concediu, atunci legea prevede o sancțiune bănească contra patronului: *plata dublă a salariului pe zilele la cari salariatul avea dreptul la concediu*.

Dar dacă salariatul nu a cerut concediu? Ipoteză rară, dar care totuși se ivește în practică. Poate salariatul cu ocazia altor răfuei dintre patron și dânsul, sau indiferent de alte chestiuni, după expirarea anului în care salariatul avea dreptul la concediu, să ceară patronului daune reprezentând încă odată salariul pentru zilele la cari avea dreptul la odihnă?

Credem că nu, după cum rezultă în mod implicit și din decizia Înaltei Curți, pe marginea căreia facem aceste considerațiuni. Dreptul la odihnă este acordat de legiuitor salariatului, nu din considerațiuni materiale pentru că nu toate revendicările clasei muncitorești — după cum nici acestea nu sunt de ordin materialist.

Dreptul la odihnă este un avantaj de ordin moral, acordat salariatului din întreprinderile particulare din aceleași considerațiuni pentru care este acordat concediul și salariaților din instituțiile publice.

Prin dreptul la odihnă ca și prin dreptul la repaosul duminical, s'a căutat ridicarea morală a păturei muncitorești. După cum nu se poate sustine că patronul ar putea conveni cu salariatul angajat cu luna sau cu anul, să-i plătească deosebit pentru duminică și sărbătorile legale, acolo unde legiuitorul a interzis lucru în acest timp, tot astfel, dar inversând problema, salariatul nu poate pretinde dublul salariului pentru timpul de odihnă acordat de lege, în schimbul renunțării la acest drept.

Prin această interpretare a *naturei* dreptului la repaosul duminical și la odihnă, se vine în ajutorul salariaților din întreprinderile particulare, luptând contra propriei lor slăbiciuni de a câștiga un ban mai mult în detrimentul sănătății lor fizice și morale.

Spre deosebire de modul reglementării repaosului duminical, legiuitorul nu a putut lua măsuri de închiderea întreprinderilor pe un anumit timp al anului, pentru că astfel salariații să obțină concediul legiuit, de oarece prin o asemenea măsură s'ar fi stânjenit viața economică, a căreia activitate nu poate fi nici un moment întreruptă. De aceea legiuitorul a dispus ca aceste concedii să se acorde în așa fel, ca mersul întreprinderii să nu fie împiedicat.

Dar dacă salariatul nu cere concediu? Nici textul, nici spiritul legii contractelor de muncă nu ne îndrătuiește să afirmăm că salariatului i se cuvine dublul salariului. Această soluție, dacă s'ar admite de vreo instanță, fortează textul legii, dispunând altceva decât a vroit și urmărit legiuitorul.

După aceste considerațiuni, mai avem de examinat o ultimă chestiune, aceea trasată de Înalta Curte. Poate să ceară echivalentul salariului în bani a zilelor de concediu pe anul în care a fost concediat, din moment ce n'a avut puțința să ceară și deci nu i s'a refuzat acest concediu?

Înalta Curte a soluționat în mod negativ această chestiune și credem că pe drept cuvânt.

După cum se spune în considerentele deciziei, prin daunele preaviz se acordă salariatului o sumă ferfetață, care reprezintă întreaga despăgubire la care el are dreptul, prin ruperea unilaterală a contractului.

Dacă contractul a fost rupt — cum era în speță — la începutul anului când dreptul la concediu nici nu era actual, cum se poate sustine că salariatul era în drept să ceară *echivalentul în bani a zilelor de concediu la care ar fi avut dreptul dacă n'ar fi fost concediat*?

Pentru dânsul, acest drept nu era în momentul concedierii decât o simplă expectativă și este un principiu prea cunoscut că expectativa nu creează drepturi.

Dreptul la odihnă nu devine concret, decât în momentul când salariatul este îndrituit să-l ceară, iar această cerere nu o poate formula decât în epocile, când, potrivit uzului, se acordă concediile de odihnă; iar transformabil în bani numai într'un singur caz, acel prevăzut de art. 50 legea contractelor de muncă, adică atunci când cerându-l, concediul se refuză de patron.

Că soluția Înaltei Curți este în perfect acord cu litera și spiritul legii contractelor de muncă, ne-o dovedește și aliniatul al doilea al art. 50 — un argument în plus că în această privință legea contractelor de muncă nu e așa de materialistă cum o socotea d-l Lemes —: dacă salariatul se angajează în altă întreprindere în timpul concediului, se va considera decăzut din drepturile sale, fiind obligat a restitui patronului sumele primite pe timpul concediului și pierzând acest drept pe anii următori (din moment ce govedește că nu are nevoie de odihnă). Dar d-l Lemes este scuzaibil; s'a grăbit să critice decizia Înaltei Curți, înainte de a-i cunoaște considerentele și n'a binevoit să citească și aliniatul al doilea al art. 50 din legea contractelor de muncă.

RADU EM. MANOLESCU

Procuror Trib. Buzău, delegat magistrat
asistent la Înalta Curte de Casație

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI SECȚIA I-a

Audiența dela 24 Februarie 1932

Președinția D-lui I. G. SOLOMON, Președinte

Ana Ghițescu și alți cu Petre Bărbulescu

Deciziunea civilă No. 82

Locațiune. Expirarea contractului. Dacă locatorii co-indivizari mai pot cere pe calea unei acțiuni separate locatarului chiria cuvenită părții lor ?

Reclamantii, care nu au făcut în tot timpul locațiunii, nici acțiune în anulare, nici nu au notificat dreptul lor de proprietate pentru 1/3, cu intențiunea de a-și valorifica dreptul lor de locatori, nu mai pot cere pe calea unei acțiuni separate, făcută după expirarea contractului, locatarului fructele civile ale părții lor.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Ana Ghițescu, Vasile Ghițescu, Elena Ghițescu, Dora Ghițescu și Ecaterina Ghițescu, contra sentinței civile no. 31 din 17 Ianuarie 1928, a Trib. Teleorman s. I-a prin care i s'a respins ca nedovedită acțiunea intentată cu petițiunea înreg. la acel Tribunal la no. 22848 din 1927 în contra pârului Petre Bărbulescu.

Având în vedere susținerile orale și scrise ale părților și actele dela dosar.

Având în vedere că din debateri și din probele administrate cu martorii Nicolae Gogoneată, Ion Crețeanu, Ispas Naumescu și Ioan Mihăilescu, audiați de această Curte pe sf. cruce, conform art. 196 proc. civilă, se constată că imobilul asupra venitului căruia apelanții au formulat pretențiunile de față, au aparținut în indiviziune pentru 1/3 acestor apelanți și a fost închiriat de ceilalți coindivizari Ana Ghițescu, Ecaterina Dumitrescu și Anica Neagu Marin la diferiți chiriași și cari s'au succedat până la Ciotorea, dela care Bărbulescu a luat prin cesiunea contractul de închiriere.

Că, în tot timpul stării de indiviziune, chiriași au putut în mod valabil să se folosească de dreptul de folosință atât timp cât apelanții, cu dreptul de 1/3, nu și-au valorificat dreptul lor pentru 1/3 din chirie sau nu au cerut anularea contractului neconsimțit și de ei.

Că chiriașul succesiv, între cari și Bărbulescu, au putut plăti în mod valabil chiria, în mâinile locatarilor, fapt liberatoriu, care nu s'a constatat și din care rezultă că orice pretențiune formulată de o persoană care nu a fost parte contractantă la închiriere nu mai poate fi formulată după expirarea locațiunii decât în contra acelor cari au perceput fructele civile ale imobilului peste porțiunea lor ereditară.

Că tot astfel nici în privința oricăror alte pretențiuni isvorite din raportul de locațiune, coindivizarul care nu a participat la contract nu are nici un drept, cum de pildă preschimbarea de destinațiune sau abuzul de folosință, de a se întoarce împotriva foștilor chiriași cari au putut fi acoperiți de acei cari le-au închiriat imobilul.

Că, prin urmare, întrucât reclamantii nu au făcut în tot timpul locațiunii, nici acțiune în anulare, nici nu au notificat dreptul lor de proprietate pentru 1/3, cu intențiunea de a-și valorifica dreptul lor de locatori, nu mai pot pe calea unei acțiuni separate, făcută după

expirarea contractului, să ceară locatarului fructele civile ale părții lor.

Având în vedere că de altfel, din proba testimonială nu s'a stabilit nici deținerea fără titlu, nici degradările cauzate de Bărbulescu, căci martorii Nicolae Gogoneată, Ispas Naumescu și Ion Mihăilescu, spun că imobilul și mai înainte ca d-l Bărbulescu să fi depozitat mărfurile acolo, era ruinat și a necesitat reparație și modificări pe cari le-a făcut Bărbulescu, pentru a-și putea instala marfa.

Că această acțiune fiind intentată după trecerea unui an de la vânzarea făcută de reclamantii a părții lor indivize, reiese pe lângă considerațiunile de fapt arătate mai sus, prezumpțiunea de renunțare în tot timpul indiviziunii a pretențiilor lor față de coindivizarii lor, când ar fi putut prin mijloace procedurale, diferite să obțină satisfacțiunea dreptului lor de 1/3 din proprietatea imobilului.

Că astfel fiind, Curtea găsește că apelul de față urmează a fi respins ca nefondat.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge ca nefondat apelul, etc.

(ss) I. G. Solomon; G. T. Ionescu; Ernest Ceaur Aslan

NOTA. — Un imobil care aparține în comun la mai mulți coproprietari este închiriat unui terțu numai de o parte din coproprietari, fără ca aceștia să fi avut o împuternicire de a contracta din partea acelor care n'au participat la încheierea contractului. În rigoarea principii or. închirierea făcută în aceste împrejurări, nu este opozabilă acestor coproprietari care nu au consimțit; ei vor putea să rescotească contractul încheiat care pentru ei este *res inter alios acta*, nu numai în măsura drepturilor lor indivize în imobil, dar în totalitate, întrucât este o imposibilitate de a se conferi asupra unei părți indivize abstracte, o folosință care se manifestă prin exercițiul unor acte concrete și materiale.

Rigoarea însă a acestei soluțiuni poate fi supusă în practică la diferite atenuări, după împrejurările speciale în care a avut loc încheierea contractului de locațiune; astfel casația franceză admite ca contractul încheiat numai de unul din coproprietari, este opozabil celorlalți, când se poate considera că acei proprietari s'a comportat ca *negotiorum gestor* a celorlalți, adică atunci, când condițiunile în care s'a făcut contractul, îi dau caracterul unui act de gestiune util, deci eficacitatea actului și opozabilitatea lui față de coproprietari sunt subordonate la condițiunea utilității pe care actul îl prezintă pentru coindivizari (1).

Deasemenea, se poate deduce din împrejurările de fapt relevate de Curte, în decizia de mai sus reproduasă, și anume că, în tot timpul stării de indiviziune, chiriași s'au folosit netulburați de imobilul închiriat și au plătit fără nici o opunere chiria în mâinile coindivizarilor cu care au contractat; că, ceilalți coproprietari, cunoscând aceste acte, au înțeles să dea un mandat tacit coindivizarilor contractanți sau să le ratifice.

În cazul special, în care coproprietarul de bună credință, s'a comportat față de cei de al treilea, ca și cum ar fi singurul proprietar al imobilului, deoarece n'a avut cunoștință de existența unor drepturi indivize

1) Ch. de req. din 5 Iulie 1909 în Bull. des Sommaires p. 81, din 1909.

cuvinte altor persoane, el trebuie să fie considerat față de terți ca având rolul și caritatea de proprietar aparent și prin urmare, prin asimilare cu situațiunea moștenitorului aparent, închirierea făcută de dânsul va fi opozabilă celorlalți coproprietari.

Credem, că deși chestiunea este controversată, că aceiași soluțiune trebuie admisă chiar în cazul când coproprietarul, care în calitate de proprietar indiviz al imobilului, a făcut contractul de locațiune, a fost de rea credință, dacă locatarul a fost victima unei erori invincibile.

În adevăr, interesul social cere, în astfel de împrejurări, ca buna credință a terțului să fie apărută și contractul să fie menținut, sacrificându-se dreptul adevăratului proprietar, care în cele mai multe cazuri, datorăște propriei sale neglijențe, prejudiciul pe care îl suferă (2).

Din împrejurările de fapt în care s'a încheiat și s'a menținut contractul de închiriere, instanța de fond a putut să aprecieze și să tragă concluzii că coproprietarii ce n'au consimțit la încheierea lui, nu mai erau în drept să discute validitatea și opozabilitate lui, dar că nu aveau nici măcar posibilitatea să ceară dela locatar executarea obligațiunilor contractuale în măsura drepturilor lor, având numai acțiune contra coproprietarului contractant pentru a-i cere restituirea din chiriiile percepute peste partea aferentă dreptului său în imobil.

Ceea ce ni se pare însă, excesiv, este afirmațiunea de principii pe care o face Curtea, în una din considerentele sale, când declară că: „orice pretențiune formulată de o persoană care nu a fost parte contractantă la închiriere nu mai poate fi formulată după expirarea locațiunii, decât în contra acelor care au perceput fructele civile ale imobilului pentru porțiunea lui ereditară.

Principiul în realitate este invers, în cazul că contractul este opozabil și coproprietarii n'au consimțit la el, acestea se pot prevala față de chirias de stipulațiunile cuprinse în el în măsura drepturilor lor.

În speță, însă, din împrejurările speciale cauzei, s'ar putea deduce că coproprietarii ar fi înțeles să restrângă valorificarea drepturilor ce li se cuvin, numai față de coproprietarul contractant.

ALEX. CERBAN
Profesor Universitar

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI SECȚIA II-a

Audiența de la 8 Decembrie 1932

Președinția D lui A. LERESCU, Consilier

Prof. Dr. Al. Slătineanu cu Regia comercială a Loteriei de Stat
Decizia Civilă No.

Contencios administrativ. Funcționar cumular, Călcarea legii cumulului în funcțiuni publice. Nume iregular. Nu poate avea acțiune în contencios. Art. 2 din legea cumulului în funcțiuni publice din 1931 și art. 1 și 8 legea contenciosului administrativ.

Un funcționar numit în disprețul legii cumulului într-o altă funcțiune publică, nu poate avea beneficiul acțiunii în contencios, în caz de înlocuire, într-o

numărea sa a fost ilegală și ilegalitatea nu poate fi o sursă de drept.

Prin urmare, în speță, numirea reclamantului în funcțiunea de membru și apoi președinte al consiliului de administrație al Regiei Publice a Loteriei de Stat, fiind făcută cu călcarea art. 2 din legea cumulului în funcțiuni publice, conf. art. 8 și 1 din legea contenciosului administrativ, nu pot avea recurs la acțiunea în contencios.

Curtea.

Asupra acțiunii în contencios administrativ, intentată de Profesorul Doctor Al. Slătineanu, cu petiția înreg. la Nr. 12.528 din 1932 în contra Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale și a Regiei Publice Comerciale a Loteriei de Stat pe clase, pentru Sănătatea publică și Ocrotirile Sociale.

Având în vedere actele din dosar precum și susținerile și opunerile părților:

Având în vedere că, prin decizia Nr. 1754, din 12 Decembrie 1931 a Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, reclamantul a fost numit membru și apoi Președinte al Consiliului de Administrație al Regiei Publice Comerciale a Loteriei de Stat pe clase, iar prin decizia Nr. 58.145 din 19 Septembrie 1932, a aceluiași Minister, și prin decizia din 20 Septembrie 1932 a Consiliului de Administrație al Regiei Loteriei, numitul a fost înlocuit atât din funcțiunea de Președinte, cât și din aceea de membru al sus-zisului Consiliu:

Având în vedere, că prin acțiunea de față reclamantul cere anularea acestor două decizii de înlocuire și reintegrarea sa în funcțiunile din care a fost înlocuit, susținând că după art. 46 din legea de organizarea și administrarea pe baze comerciale ale întreprinderilor și Avuțiilor Publice și după art. 4, 5 și 6 din regulamentul legii pentru înființarea, organizarea și funcționarea loteriei de Stat pe Clase, membrii Consiliului de Administrație al Regiei Loteriei se numesc pe patru ani și nu pot fi înlocuiți decât pentru abateri grave și numai după ce se va fi luat avizul Consiliului Superior al Administrației Întreprinderilor și Avuțiilor Publice, care în prealabil va asculta și pe membrul în contra căruia urmează a se lua măsura înlocuirii; că el a fost înlocuit din funcțiunea de membru și președinte, fără a fi acuzat de vre-o abatere, fără a se lua avizul Consiliului Superior și fără a fi ascultat, și că, dar înlocuirea sa, înainte de expirarea termenului de patru ani, este ilegală și urmează, potrivit legii contenciosului administrativ, a fi anulată.

Având în vedere că, potrivit art. 8 din legea asupra contenciosului administrativ, numai funcționarii legal numiți, au acțiune în contencios în contra actului administrativ, prin care au fost înlocuiți, mutați sau puși la retragere; că această dispozițiune este logică și cadreează și cu principiul din art. 1 al legii contenciosului, după care acțiunea în contencios aparține numai acelor care se pretind vătămați în vre-un drept, fiindcă funcționarul ilegal numit n'are nici un drept asupra funcțiunii din care a fost înlocuit, ilegalitatea neputând fi sursă de drept:

Având în vedere că numirea reclamantului în funcțiunea de membru, și apoi de președinte, al Consiliului de Administrație al Regiei Publice a Loteriei de Stat a fost făcută cu călcarea dispozițiunilor art. 2 din legea asupra Cumulului în funcțiunile și însărcinările publice, din 31 Martie 1931, de carece reclamantul, la data de 12 Decembrie 1931, când a fost numit în sus-zisa funcție, era secretar general al Ministerului Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale, și

(2) În acest sens Laurent, tom. 25, no. 57 și 581; Huc, tom. X, no. 287 și Planiol et Ripert, tom. X, p. 515.

după textul de lege citat, secretarii generali din ministere nu pot fi numiți în consiliile de administrație ale Regiilor Publice.

Având în vedere că la aceasta, reclamantul obiectează că legea cumulului, la data de 12 Decembrie 1931, când a avut loc numirea, nu era în vigoare de oarece punerea în aplicare a acestei legi fusese amânată de Consiliul de Miniștri, prin jurnalele Nr. 499 din 5 Maiu 1931 și Nr. 819 din 5 Iunie, 1931:

Având în vedere că obiecțiunea este neîntemeiată, de oarece amânarea aplicării legii cumulului, ordonată de Consiliul de Miniștri prin sus-zisele jurnale, nu are a fi luată în considerare în instanțele judecătorești, chemate să aplice legile, de oarece e lipsită de bază legală. Consiliul de Miniștri, organ al Puterii Executive, nefiind autorizat în vre-un chip, să amâne sau să suspende aplicarea unei legi, votată de Compurile Legiuitoare, promulgată și publicată, cum este și legea cumulului, azi în discuție, care a fost votată de Compurile Legiuitoare, a fost promulgată prin Decretul Regal Nr. 995 din 31 Martie 1931 și a fost publicată în Monitorul Oficial Nr. 77 din 2 Aprilie 1931 și care dar, potrivit dispozițiilor art. 34 și 38 din Constituție, este obligatorie pentru toată lumea, din cuprinsul țării și pentru toate organele Statului.

Având în vedere că reclamantul, în ipoteza că la data numirii sale, legea cumulului ar fi fost în vigoare, mai susține că, potrivit art. 46 din legea de organizarea pe baze comerciale a Intreprinderilor Statului și a art. 4 din Regulamentul legii Loteriei de Stat, în Consiliul de Administrație al Regiei Loteriei, trebuie să figureze și un delegat al Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale; că art. 5 din legea cumulului prevede că funcționarii publici pot face parte din Consiliile de Administrație ale Regiilor Publice, cu condiția însă, ca să facă parte numai dintr'un singur asemenea Consiliu și ca numirea lor să fie cerută de vre-o lege specială; că, dar, susține reclamantul, față de aceste dispozițiuni, numirea sa în Consiliul de Administrație al Regiei Loteriei este legală, de oarece legea specială a loteriei cere ca în Consiliul de Administrație al Loteriei să figureze și un delegat al Ministerului Sănătății, și el, fiind Inspector General Sanitar la acest Minister, cu această calitate, a fost numit în sus-zisul Consiliu.

Având în vedere că susținerea este neîntemeiată fiindcă reclamantul cumulă, la data numirii, și funcțiunea de Inspector General Sanitar, și funcția de Secretar General, și cu această din urmă funcțiune, numirea sa în Consiliul de Administrație al Regiei Loteriei, după dispozițiunea din art. 2 din legea cumulului, nu era permisă; că, după art. 5 din legea cumulului, numai într'un singur caz numirea reclamantului ar fi fost legală, când legea Loteriei ar fi prevăzut că delegatul Ministerului Sănătății în Consiliul Regiei Loteriei trebuie să fie Secretarul General al Ministerului, ceiace însă legea Loteriei nu prevede.

Având în vedere că legalitatea numirii nu poate fi justificată cu faptul că reclamantul era numai delegat, nu numit Secretar General, fiindcă și cu simpla delegare dispozițiunile legii cumulului sunt călcate, această lege nefăcând nici o distincție în privința modului deținerei funcțiunii de Secretar General.

Că, de asemenea faptul că reclamantul, la data înlocuirii nu mai era secretar General, nu poate duce la concluziunea că la acea dată numirea a devenit legală, fiindcă viciul ilegalității într'un act administrativ de autoritate, de care, după cum s'a arătat, a fost pătată și numirea reclamantului, nu se poate șterge decât prin refacerea actului viciat, deci în cazul de față, printr'o nouă numire făcută la data când

reclamantul nu mai era Secretar General, numire însă care n'a avut loc.

Că, dar rămâne stabilit că numirea reclamantului în funcțiunea din care a fost înlocuit, a fost ilegală.

Având în vedere că față de această împrejurare și dat fiindcă acțiunea în contencios, în contra actelor administrative, abuzive, nu e conferită, după cum s'a arătat, decât funcționarilor legal numiți, se impune concluzia că acțiunea de față e nefundată și, în atare situațiune, fără a mai discuta și celelalte obiecțiuni ridicate de autoritățile părâte, această acțiune cată a fi respinsă cu două mii lei cheltueli de judecată.

Pentru toate aceste motive, redactate de d.l. consilier Coman Negoescu, Curtea, respinge ca nefundată acțiunea.

(ss) A. Ierescu, Ion Dobrescu, C. Negoescu.

(ss) Grefier, Olaru

NOTA.— Un domn profesor dr. S., pe atunci senator, inspector general etc., reușește să se facă numit, printr'o deciziune emanând dela Ministerul Sănătății (la care din întâmplare d-sa era și secretar general), membru și apoi președinte al consiliului de administrație al regiei publice comerciale a loteriei de stat pe clase.

Faptul în sine a rămas aproape neobservat. Nu era doar primul caz în care se trecea cu o vinovata desinvoltură peste o anumită decență pe care mizeria străzii o impune conducătorilor unei țări în luptă cu mari dificultăți economice.

Intre timp însă, guvernul se schimbă; d. dr. S., părăsește funcția de secretar general al Ministerului Sănătății. Dacă totul s'ar fi oprit aici, nimic anormal în socotelile reclamantului. Numai că noul titular al Sănătății, împinge lucrurile mai departe: înlătură pur și simplu pe d. dr. S., atât din funcția de membru cât și din aceea de președinte al consiliului de administrație al regiei publice comerciale a loteriei de stat pe clase.

Văduvit de multiplele funcțiuni pe care d. dr. S., le ocupase, într'un timp în care numărul celor muritori de foame atinsese cifre impresionante, reclamantul, cu conștiința deplină a sângeroase înecități de care s'a făcut vinovat Ministerul Sănătății față de un fost beneficiar al bugetului destinat igienei publice și operilor sociale, dă în judecată ministerul, cerînd justiției să declare ilegală decizia ministerială prin care d-sa fusese evacuat dela regia publică comercială a loteriei de stat pe clase și în acelaș timp să fie reintegrat în funcțiunile pe care le ocupa la numita regie.

Motivele: art. 46 din legea de organizare și administrare a întreprinderilor și avuțiilor publice, combinat cu art. 4, 5 și 6 din regulamentul legii pentru organizarea regiei publice comerciale a loteriei de stat pe clase, stabilese în mod ritos că membrii consiliului de ad-tie ai regiei loteriei de stat se numesc pe patru ani și nu pot fi înlocuiți decât pentru abateri grave și cu avizul consiliului superior al avuțiilor. Ori susține reclamantul, d-sa nu s'a făcut vinovat de nicio abatere gravă pentru a fi invitat să părăsească însărcinările rentabile dela regia loteriei de stat.

La această suplică, instanța de contencios a răspuns printr'o decizie strălucit redactată. Este incontestabil, spune decizia Curții, că demiterea membrilor din consiliile de ad-tie ale regiilor publice comerciale nu se poate face decât cu respectarea unor anumite formalități.

În prealabil, art. 8 din legea contenciosului administrativ pune însă o condiție, numai cine este *legal numit*, se poate plânge de ilegalitatea îndepărtării dintr-o funcție publică.

Și atunci, cea dintâi chestiune ce se cerea examinată, era dacă, în spetă, reclamantul d. prof. dr. S., a fost sau nu legal însăunat în cele două însărcinări la regia publică a loteriei statului.

Răspunsul a fost complet negativ. D-l prof. dr. S., fusese numit împotriva unui text formal de lege. Este vorba de art. 2 din legea cumulului în funcțiunile și însărcinările publice din 1931. Acest text stabilește neted că miniștrii, subsecretarii de stat, directorii ministeriali, *secretarii generali de ministere*, etc., nu pot figura în nici un consiliu de ad-ție ai regiilor, caselor autonome sau ale ori căror societăți înființate, potrivit dispozițiilor codului comercial. Rostul acestei dispoziții legislative? Clar pentru oamenii de bună credință. În afara de necesitatea de a se stăvili un rău vechiu — acel al cumulului în funcțiunile publice — rău căruia, însuși constituantul dela 1866 încercase să-i opună o lege draconică pentru acele vremuri (votată mai târziu în 1890 și modificată în 1891), art. 2 din legea din 1931 urmărește să asigure posibilitatea restabilirii unei ordine morale în conducerea acestui stat. Nu este permis, vrea să spună acest text, ca cei investiți cu greua răspundere a guvernării să rămână în același timp și geranți ai afacerilor și intereselor limitate ale unor întreprinderi cu scop lucrativ. În aceste condițiuni confuzia între interesele generale ale statului și salvagardarea micilor afaceri ale instituțiilor particulare ar duce la ruina autorității statului și la dezastrul moral al colectivității naționale.

În apărarea situației sale, reclamantul a ridicat însă la un moment dat o obiecțiune menită să anihileze dispozițiunile art. 2 din legea citată. În momentul numirii sale în consiliul de administrație al regiei publice a loteriei, legea cumulului era suspendată prin două jurnale ale consiliului de miniștri. Într'adevăr, două guverne succesive, în grija de a pune la adăpost pe partizanii devotați ai regimului, „amânase” punerea în aplicare a legii cumulului. Reclamantul era astfel apărat de orice știrbire adusă în multiplele sale însărcinări (senator, profesor universitar, medic de spital, inspector general sanitar, secretar general, membru și președinte al consiliului de ad-ție a loteriei, etc., etc.) de o dispoziție luată de conclavele celor interesați. Numai că această dispoziție nu suferă numai de viciul imoralității, dar și de viciul ilegalității. Curtea de apel a tranșat această problemă la lumina unui principiu fundamental de ordin constituțional: principiul separațiunii puterilor. Consiliul de miniștri, organ al puterii executive, nu putea să suspende sau să amâne efectele unei legi, operă a puterii legiuitoare. Altfel nici nu se poate concepe. În sistemul nostru constituțional, corpurile legiuitoare au plenitudinea puterii de legiferare (1).

1) Problema separațiunii puterilor a dat naștere, în doctrina noastră, la discuțiuni ce prezintă un interes cu totul deosebit. Cum însă distincțiunile nu privesc direct speța, cititorii pot urmări dezvoltarea acestei probleme în: Curs de drept constituțional de P. Negulescu, pag. 297 și urm.; Tr. de dr. ad-tiv de același autor ed. III, v. I, p. 166 și urm.; Tr. de dr. ad-tiv de A. Teodorescu, ed. III, p. 130 și urm.; Tr. de dr. constituțional de G. Alexianu, v. II, fas. I, pag. 34 și urm.

Decizia Curții de apel din București are însă și o semnificație de alt ordin decât acela al dreptului pozitiv. Justiția a dat, cu acest prilej, un avertisment categoric unei anumite mentalități cu mult mai primejdioasă ordinei de stat decât agitațiile sterile ale unor asociații e agenți provocatori stipendiați de interese străine.

Slujitoare a dreptului, rolul justiției nu se poate opri la interpretarea talmudică a paragrafelor și alineatelor din buchia legilor și fraza glosatorilor. Deasupra eternelor repetări ale vechilor dictoane și brocațiuni, justiția are de apărat, înainte de toate, un caz — acel al ordinei morale — fără de care ordinea de drept rămâne un cuvânt fără de înțeles.

P. ALEXANDRESCU-ROMAN

JUDECĂTORIA OC. HERȚA

Cartea de Judecată Civilă No. 7982

Competință. Acțiune în grănituire, delimitare sau hotărnicire. Art. 745 pr. civilă.

Acțiune în grănituire, adică acțiunea pentru delimitare sau hotărnicire, e de competența tribunalelor, nu a judecătorilor.

Judecata.

Văzând acțiunea civilă de față prin care Avram Hers Zecler cere să se delimiteze proprietatea sa și a pîritului Eli Reiner:

Văzând finele de incompetență al instanței ridicat de către pîrit:

Având în vedere că, conform art. 745 pr. civ., acțiunea pentru delimitare sau hotărnicire este de competența Tribunalului de județ:

Că, astfel fiind, judecata urmează să-și decline competența în favoarea Tribunalului Drohoi;

Văzând și dispozițiunile art. 109 pr. civ., etc.:

Declină competența de a judeca, etc.

Judecător. D. Petrescu

Grefier. M. Ștefănescu

NOTA.— Natura acțiunii în grănituire nu e definitiv fixată. Unii o consideră ca reală, pentru că art. 584 c. civ., singurul care se ocupă de această acțiune, e pus sub rubrica servituțiilor.

Alții deduc realitatea din cauza deținerii imobilului, văzând aici o obligațiune *propter rem*, obligațiune de care te poți libera părăsind imobilul (2).

Planiol o consideră ca *semi-reală*, având, în oarecare măsură, caracterul unei acțiuni reale mobiliare, ceea ce servește la determinarea competenței după situațiunea locurilor, obligațiune de care poți scăpa prin *déguerpissement* (3), adică părăsind imobilul (4).

1) Murlon, I, ed. 7, 1709; G. Plastara, II, p. 285; G. Baudry Lacantinerie și M. Cheveau, Des Biens, V., ed. II, 902. Cpr. Boitard, I, 154.

2) Garsonet, I, ed. II, 1709; Planiol, I, ed. 5, 2568; Cantacuzino, 267; Alexandresco, III, 674; Huc, IV, 302; Carré, Compet., I, 474; Laurent, VII, 428; E. Glasson, I, ed. II, 275; C. Hamangiu—I. Rosetti Bălănescu—Al. Băicoianu, II, § 81; V. și Pand. Fr., V^o Bornage.

3) Pand. Rom., 8/1930, IV 1927.

4) Planiol, I, 2568, 2574.

Colin și Capitant critică calificarea de semi-reală a acestei acțiuni, pe care o consideră ca reală, căci ne aflăm în fața unui drept real propriu zis (5).

Garsonnet observă că acțiunea în grănițuire e considerată de unii de personală, de alții ca reală sau ca mixtă (6).

Chebapci, care la no. 18 o consideră ca mixtă, la no. 144, 145 o pune în rîndul acțiunilor reale (7).

Tocilescu, o consideră ca mixtă, dar, în ce privește competența, o socotește reală, căci reclamantul nu va intenta acțiunea la alt tribunal decât al situațiunii imobilului (8).

Tot ca mixtă o privește Cantacuzino (9) și I. Săndulescu Nănoveanu (10).

Controversată e și chestiunea dacă grănițuirea e acțiune posesorie sau petitorie. Cantacuzino (267) o consideră ca posesorie, pe când Alexandresco (III, 674) și Laurent (VII, 430) o privesc ca petitorie.

Cum am văzut, art. 584 c. civ., pune grănițuirea între servituli, clasificare criticată, căci majoritatea autorilor vede aici o stare normală a proprietății, nu o desmembrare a proprietății (11).

În ce privește competența, Alexandresco susține că numai acțiunea pentru strămutarea hotarelor e de competența judecătorilor de ocoale, când nu se contestă proprietatea sau titlurile constitutive, căci nu trebuie să confundăm acțiunea pentru regularea hotarelor, care e petitorie, cu acțiunea pentru strămutarea hotarelor, care e posesorie (12).

Aceasta e părerea lui Corneliu Botez (13), Chebapci (14), Hamangiu, Rosetti Bălănescu, Băicoianu (15).

În Franța există legea din 25 Mai 1838 care, în art. 6, spune: „Les juges de paix connaissent, en outre, à charge d'appel... 2) Des actions en bornage...”, lorsque la propriété ou les titres qui l'établissent ne sont pas contestés...” (16).

Art. 56 al legii jud. oc. din 1879 da în competența jud. oc. cererile pentru strămutare de hotare, dispozițiune păstrată de art. 13 al legii pentru jud. de pace din 1894 și de art. 61, al. 1 al legii jud. de pace din 1896.

Art. 33 din actuala lege a jud. ocoale dă în competența acestor instanțe revendicările și, în genere, acțiunile revendicărilor ce ar decurge din o hotărnicie în curs de judecată sau care ar schimba o linie despărțitoare fixată prin o hotărnicie depusă la tribunal, și care rămân de competența tribunalelor, oricare ar fi valoarea sau întinderea locului revendicat.

Competența, după întinderea locului, se determină

numai pentru imobilele rurale, iar pentru cele urbane, după valoarea terenului (17).

Tot după valoarea obiectului în litigiu se determină competența și în caz când, conf. art. 616 c. civ., se cere stabilirea unui drept de trecere, căci aici e o acțiune ce se referă la însuș fondul dreptului, acțiune care e petitorie (18).

Cu toate acestea, s'a decis că dacă în discuțiune nu e exercitiul servitului, ci însuș existența servitului, competent este tribunalul, cu apel la Curte (19).

Regulamentul hotărnicilor pe care se sprijine, te cartea de judecată reprodusă, e aplicabil numai la moșii, ceea ce rezultă din întreaga economie a legii, care, în art. 6, vorbește de trupuri de hotărnicit, din art. 1 care prevede cuvântul moșie, cum și din art. 16 și 17 care ne indică ca semne de hotar pietrele, bourii, motivele și brazdele, semne ce nu se pot pune la locurile din orașe și sate.

Se susține însă că jud. de ocoale sunt competenți să judece numai plângerile relative la strămutarea de hotare, nu și grănițuirea, care dă naștere la o acțiune petitorie ce, prin însuș natura ei, ar fi nedeterminabilă în privința valorii ei.

În această materie art. 745 pr. civ. nu lămurește nimic, căci el declară numai că regulele privitoare la facerea și executarea hotărnicilor prin o lege specială și că până atunci rămâne în vigoare actualul regulament. Am arătat însă că acest regulament se aplică numai la moșii, nu și la locurile din orașe și sate, cum rezultă, între altele, din toată jurisprudența respectivă ce se referă numai la moșii (20).

Or cum am considera acțiunea în grănițuire, ca personală, reală, semi-reală sau mixtă, aceasta nu e o împiedicare ca judecătorii de ocol să nu le poată cerceta până la 50,000 lei. Rămâne să vedem numai dacă caracterul de acțiune nedeterminată al grănițuirii e sau nu un obstacol care să oprească competența judecătorului de ocol.

În principiu, afacerilor a căror valoare e necesarmente nedeterminată, sunt de competența tribunalului. În această categorie, intră acțiunea pentru delăsarea unui imobil (21), petițiunea de ereditate (22) și acțiunea în împărțea (23), căci „oricât de mic ar fi interesul, sau valoarea obiectului în litigiu, oarecari afaceri sunt de competența exclusivă a tribunalului civil de județ, în acest sens că din cauza importanței lor teoretice, a gravității chestiunilor ce ridică și a consecințelor ce pot atrage, nu se pot aduce decât înaintea acestui tribunal“ (24).

Cu toate acestea, judecătorii de ocoale pot reține petițiunile de ereditate și eșirile din indiviziune, conform art. 34 legea jud. oc., iar în ce privește determinarea competenței, nu mai aplicăm regula de la revendicare fixată de art. 33 legea jud. oc., astfel că dacă urmează a se împărți un teren mai mic de 10 ha, dar

5) Colin și Capitant, I. ed. II-a, p. 475 sq.

6) Garsonnet, I. n. s. dela p. 544.

7) Chebapci, I.

8) Tocilescu I. partea II, 54.

9) Cantacuzino, 267.

10) I. Săndulescu-Nănoveanu, ed. II, p. 166.

11) Pand. Fr., V^o Bornage, 28; Alexandresco, III, 688 sq. Laurent, VII, 417; Colin și Capitant, I, ed. II, p. 745 sq.; René Demogue, IV, p. 597; E. Glasson, I, ed. II, 275; G. Plastara, II, p. 285; Hamangiu—Rosetti Bălănescu—Băicoianu, II, § 81; Cantacuzino, 267.

12) Alexandresco, III, 674.

13) Noul Codice de Sedintă, II, p. 250.

14) I, 144, 145.

15) II, § 609.

16) Les Codes Fr., ed. 16. Louis Tripier, p. 1115.

17) C. I. 4285/926. Jurisprudența Generală, 14/927. 680.

18) C. I. 209/952. Jurisprudența Generală, 16/952. 517.

19) C. I. 1086/927. Jurisprudența Generală, 29/927. 1464.

20) Barozzi, II, p. 597 sq.

21) Cas. Fr., 31 Ian. 1928. Pand. Rom., 6-7/950, III, 117 cu n. conf. D. Cotrutz.

22) Tocilescu, I. partea II, p. 156.

23) Garsonnet, V, § 2028 și p. 745.

24) Tocilescu, I. p. III, pag. 154.

de o valoare mai mare de 50.000 lei, competența revine tribunalului (25).

Cererile nedeterminate, dar determinabile în principiu, pot fi evaluate în bani, deși Garssonnet ne învătă că aceasta nu e admisibil decât în materie mobilă (26).

Când se intentează o acțiune în revendicare, implicat se cere și fixarea hotarului. De ce judecătorul competent să judece o revendicare n'ar avea căderea să judece și o grănituire pe cale principală, aceasta fiind singurul obiect al acțiunii?

Când, conform art. 33 din legea respectivă judecătorii de ocol sunt competente să judece, *in genere*, orice acțiune imobiliară, de ce să nu fie competent să judece și o grănituire, acțiune necoutăstat, reală imobiliară?

Competența se va fixa conf. art. 33 și 35 legea jud. oc., arătând valoarea acțiunii, căci intrăm în regula generală, după care competența se determină după valoare, iar aplicațiunea acestei reguli a făcut-o, cum am văzut, jurisprudența atunci când a decis că dacă este vorba de stabilirea unui *drept de trecere*, conf. art.

616 cod. civ., competența se determină după valoarea obiectului în litigiu.

Judecătorii de ocol sunt competenți să judece revendicările imobiliare, dar nu pot scimba o linie de hotărnicie fixată prin o hotărnicie depusă la tribunal și aceasta pe baza teoriei accesoriului (26), cum prevede expres art. 33 legea jud. oc. Când însă nu este vorba de schimbarea unei linii de hotar fixată în o hotărnicie depusă la tribunal, competența judecătorului de ocol este evidentă și ce altceva este această schimbare a liniei despărțitoare decât o adevărată hotărnicie exercitată concomitent cu revendicarea?

Avem, prin urmare, și un argument de text care ne îndreptățește de a susține competența judecătorului de ocol în grănituire până la 50.000 lei.

Și mi se pare curios ca din cele trei acțiuni considerate ca mixte, *actio familiae erciscundae, communi dividundo* și *finium, regundorum*, numai aceasta din urmă să fie sustrasă competenței judecătorului de ocol, când importanța ei este și inferioară celorlalte.

Dorohoi, 10 Martie 1933.

ȘTEFAN SCRIBAN

REZUMATE DE JURISPRUDENȚĂ

Transport aerian. Accident de aviație. Transport de călători. Responsabilitatea transportorului. Clauza de exonerare de orice responsabilitate.

În materie de transport aerian, dacă transportorul este obligat în principiu, prin efectul contractului de obligațiune de a duce sănătoși și teferi la destinație, persoanele transportate, nici un text chiar anterior legii din 31 Mai 1924, cu atât mai puțin, ordinea publică, nu-i interzicea de a limita conventional, responsabilitatea sa accidentelor imputabile culpei sale personale, cu excluderea acelor provenind din riziurile inerente unui mod de locomotiune care n'a ajuns încă la un punct de perfectiune.

În consecință, clauza imprimată pe biletele eliberate călătorilor, cuprinzând că aceștia sunt transportați cu totul pe propriul lor rizic, n'ar putea fi declarată nulă în totalitatea sa, prin aceea că făcută în acești termeni generali, ea ar tinde să elibereze pe transportor de responsabilitatea chiar a delictului său sau a oricărei culpe *lata* echivalentă dolului. (Cass. civ., 12 Mai 1930, *Gazette du Palais* 1-er juillet 1931, *Sirey* 1930, 1, 228, *La Loi* 12 Sept. 1930, *Récueil des Somm. de la jur. française* 1931, janvier no. 1 pag. 166).

NOTĂ. — În ce privește însă, responsabilitatea quasi-delictuală a transportului s'a decis că ea este cu drept cuvânt exclusă prin decizia, care constată în mod suveran, că, reclamantul n'a stabilit nici reaua funcționare a aparatului, nici culpa pilotului. (Cass. civ., 21 Iulie 1930, *Gaz. du Palais* 7 Oct. 1930). (Vezi relativ la exonerarea transportorului pentru *culpa levis* a personalului de bord: *Trib. civ. Tôu-*

louse, 18 Iulie, 1930, *Récueil des Somm. de la Jur. Française* 1930, Noembrie, no. 11, pag. 950).

D. COTRUTZ

INFORMAȚIUNI

Pro-Decanul Facultății de Drept din Liège, d-l Profesor Xavier Janne va ține o serie de conferințe la București.

Din inițiativa Societății Române de legislație comparată și sub auspiciile Academiei de Inalte Studii Comerciale și Industriale, în vederea stabilirii legăturilor între juriștii români și străini, s'a obținut ca mult apreciatul profesor de drept comercial, d-l Xavier Janne de la Facultatea de Drept a Universității din Liège, care este și Vice-Președintele Federației avocaților belgieni, să țină o serie de conferințe la București.

Prima conferință, tratând despre „Utilitatea studiului dreptului privat comparat” va avea loc Luni 5 Aprilie, ora 6 seara, la Facultatea de Drept din București. Marți 4 Aprilie, ora 6, d-l Xavier Janne va ține la Academia de Inalte studii comerciale și industriale o conferință despre „Un mod special de predare a dreptului comercial”. Marți 4 Aprilie, ora 9 seara, va vorbi la Asociația culturală „Concordia”, str. Batiște 25, despre „Drept comparat și principii de drept internațional”; iar Miercuri 5 Aprilie, ora 6 seara, la Academia de Inalte studii comerciale și industriale, despre „Constituțiunea Belgiană”.

D-l Xavier Janne va mai ține o conferință în onoarea Baroului de Ilfov, în ziua de 5 Aprilie, ora 5 p. m.

Intrarea liberă.

26) Garssonnet, V, § 2028 și p. 745.

27) C. I. 94/915, *Jurispr. Rom.*, 18/915. 261.

25) Cas. I. 124/914, *Jurispr. Rom.*, 17/914. 265.